

Un home de lletres

A l'esquerra, Salvador Espriu i Tomàs Garcés, a la Selva de Mar, l'any 1972. Garcés amb el seu nét gran, Jordi Martí Garcés (foto de la dreta), a Bell Esguard (Sant Gervasi, Barcelona), la tardor del 1954.

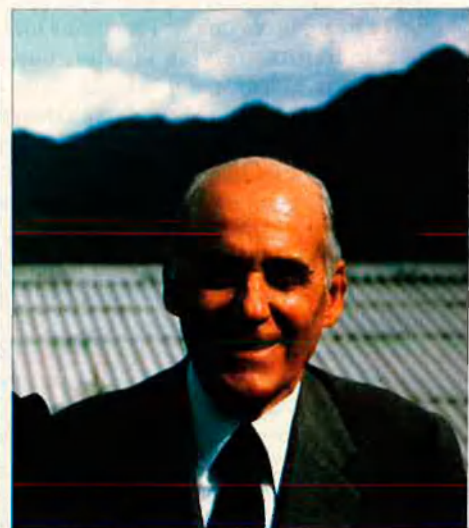
L'any 1953 va anar a veure'l a la Selva de Mar el seu gran amic, el poeta rossellonès Josep Sebastià Pons (foto de l'esquerra). Gràcies a ell va poder exiliar-se a França durant la guerra civil. També el 1953 els artistes catalans van fer ofrena a Carles Riba d'una casa a Cadaqués. L'impulsor de la idea fou Tomàs Garcés, que apareix darrere Riba.

En els últims mesos el seu estat de salut gall, alcalde de Barcelona, va anar-hi per irr

Amb la seva néta Mercè Guillén i Garcés. Al poeta li agradaven molt els infants i jugava sempre amb els seus néts.

A Vidrà, l'estiu del 1983. Aquesta és possiblement la darrera fotografia de Garcés abans de caure malalt.

La mort de Tomàs Garcés deixa la literatura catalana sense la veu del darrer dels noucentistes, representant d'un quefer poètic íntim, que l'escriptor Albert Manent ens recorda en aquest apunt biogràfic.

ARXIU

Era el darrer dels literats noucentistes i ha suportat, durant vuit anys i amb fermesa i sentit cristià, una quasi immobilitat física, sense poder parlar. Però els ulls li espurnejaven i el somriure es feia melangiós i tendre quan l'anàveu a veure i, si podia confegir alguna paraula —o amb signes—, us donava a entendre que seguia pel diari i per altres lectures allò que Xènius, a qui havia llegit tant de jove, anomenava “les palpitations del temps”.

En Garcés poesia, crítica, prosa literària i versions poètiques d'autors estrangers foren consubstancials. Era, doncs, un home de lletres complet.

El seu primer llibre, *Vint cançons* (1922), alçà una expectació extraordinària i Riba el consagrà com a poeta que renovava les deus vivificants del Noucentisme. I ell fou potser l'únic de la generació influït pels lírics castellans, sobretot per Juan Ramón Jiménez, més que no pas pel seu amic Federico García Lorca. La gràcia de Garcés era fondre en un gresol una mica màgic els elements tradicionalment populars, que venien de lluny i que el Cançoner havia salvat, amb altres de cultes. Però el to de cançó i l'aire de romanç que hi trobem són molt més elaborats que no els versos de la pura tradició oral i que recollí Milà i Fontanals a l'obra del *Cançoner popular*. No oblidem, per exemple, que la imatgeria de vegades és complexa en l'obra de Garcés. Però ell va ésser fidel a la seva línia, a aquella que encetà amb el primer llibre. Des-

prés es tornà més greu, més profundament melangiós, més “metafísic”, si voleu. Però en els onze reculls poètics que va publicar hom el reconeixeria sempre.

Jove n'ísim, col·laborà al diari *La Publicitat*, com a crític, signant Ship-Boy. Hi escriví fins a la guerra civil un miler molt llarg d'articles. La seva crítica és plena de troballes, de referències culturals i no

pretén ser acadèmica, sinó informativa, dins un periodisme acolorit de prosa poètica. Ja malalt, va tenir la sort de trobar un editor entusiasta, Àlex Susanna amb Columna, que li ha publicat la poesia i la prosa completes. Perquè Garcés, bé que molt enllà de la postguerra, publicà quatre volums de dietari o de comentaris sobre la vida i les lletres, especialment *El temps que fuig*.

Garcés també fou, i no pas en darrer terme, un promotor cultural. El 1919 fundà a la Barceloneta l'efímera revista, literària i nacionalista, *Mar Bella*. El 1923 dirigí la col·lecció d'antologies breus “Els poetes d'ara” i el 1925 fou un dels redactors de *Revista de Poesia*, que dirigia el meu pare i amb el qual va mantenir una fidel amistat de setanta anys. I encara el 1935, amb Riba, Foix, Teixidor i també el meu pare, fundà “Quaderns de poesia”, que la guerra civil esfondrà. I ell mateix el 1937 va haver d'exiliar-se perquè la fúria irracional dels “incontrolats” anarquistes feia perillar la seva vida, perquè era afiliat a Unió Democràtica i conegut com a catòlic. L'acollí a França el seu germanívol amic, rossellonès, Josep Sebastià Pons, del qual Garcés feia de “cònsol” a Barcelona.

La guerra el marcà, com a tota la generació. S'havia acabat el somni de *La Publicitat* i la censura franquista no li autoritzà mai de reprendre els “Quaderns de poesia”. Garcés fou dels qui no van voler escriure a la premsa en castellà i només trencava el silenci amb la nadala (de 1942 a 1982), i escrivint algun pròleg o algun article a *Serra d'Or*. I sempre va fer costat al grup d'amics que, presidits per Riba, marcaven aspectes importants de la resistència cultural i sobretot el diàleg amb els intel·lectuals castellans, encetat amb els Congressos de Poesia el 1952.

La poesia de Garcés respira una frescor gerda, una delicadesa profunda i traïx una elaboració que no sempre s'endevina. Aquests trets li asseguraven la perennitat; també la triple temàtica: el paisatge, l'amor i l'espiritualitat. El recordo llegint al meu pare, amb veu baixa, modulada i enfervorida, els versos que volia publicar en llibre. Com presentint la mort, en el darrer poema del darrer llibre, *Escrit a terra*, escriví:

Sant Miquel, gonfanoner,
sortireu a rebre'm? (...)
Món i lluna seguiran
sense mi fent via...

Albert Manent

dia sortir de casa. Pasqual Maragall i la Medalla d'Or al Mèrit Artístic.

Manent amb un parent, al poble del seu pare, Paredes Güienza (Guadalajara). El poeta va anar-hi el 1980 per bar els familiars que feia anys que no veia.